

Elsie Johansson.

FOTO: ANNA-LENA AHLSTRÖM

Ömsom upplyft, ömsom förströdd

BOK

Riktiga Elsie

Författare:

Elsie Johansson

Förlag: Albert Bonniers

Elsie Johanssons självbiografiska Riktiga

Elsie får mig att tänka på hennes Näckrosträdet från 2004. Samma otvetydiga analys och samma tvetydiga utfall. Ibland löper texten i suverän gestaltning, andra gånger hackar den som en motvillig psykologisk utredning, förlorande språk och spår.

Det är ingen stor sak att likheterna är oundvikliga, Elsie Johanssons självbiografiska material i dikter och romaner har varit både styrka och svaghet. Uppväxten i fattigdomens Uppland, i en familj där fadern och modern fungerar bäst när de är åtskilda och där förnedringen ur det dåvarande klass-samhället är en lika ständig som irriterande normering.

Det är en berättelse från en tid när fattigdomen ännu var avskild och ännu var märks lika starkt i moderns bitterhet som i faderns valhänthet. Han som aldrig någonsin svek sin dotter och får ett oändligt ömsint porträtt.

Moderns bild blir mer sammansatt, hon är solidarisk men också från. Elsie har läshuvud och därmed bestämmelsen att ta sig vidare till realskola och helt andra möjligheter. Istället blir det äktenskap och en ständigt flytt mellan makens föreståndartjänster. Innan hans stora svek i utdragen otrohet.

Det bästa liknar

en vackert skriven Elsie Johanssonsroman, men hon komplicerar återkommande de litterära greppen med de analytiska begreppen och blandningen blir inte skön. Berättaren stäl-

ler frågor och ger svar, skriver in intellektuell förståelse bredvid upplevelse och minne.

Istället för att flyga hejdar sig biografien ständigt, avger ursäkter och gör långa hopp. Elsie Johanssons styrka som författare är (bland mycket annat) hennes förmåga till kärleksfull människoskildring, och starkast går den fram i dikterna.

I debutdiktsamlingen Brorsan hade en vevgrammofon minns jag humorn, skärpan och de djupa insikter från statarungens utgångspunkt. Den hade symfonisk mäktighet och ett handlag som blev till episk sorgesång om tid och öde: "Så gjorde vi oss öden/ av stigarnas öde/ så gjorde vi oss sår/ i åsens djupa sårnad/ så gjorde vi oss sänger/ i det låga mjölonriset/ som knappt gick att höra i en femton, tjugo år".

I Riktiga Elsie kliver man osäker mellan omdömena och saknar mjölonriset på vägen mot författarskapet. Ömsom upplyft, ömsom förströdd. Minnesbilderna av fattigdomens vändningar och privatlivets implosioner är tydliga nog, författarskapets vända icke.

Här finns lager av texter som längtar till en annan bok. Vars avsikt nog är att göra självrannsakningen mer omfattande.

Jan-Olov Nyström

Pietro La Loggia och Johanna Jonasson i Claroscuro.

FOTO: EMMALISA PAULY

Former och färger i ljus och mörker

"Jag tyckte om fågeln och äggen". "Repet var kul". "Jag såg många former". "Det var lite läskigt."

Det är många händer i luften. Barnen är ivriga att berätta när de sett Memory Wax föreställning Claroscuro – och med dans, färger, former, trolleri och videoinslag finns det mycket att prata om.

Den 24 september är det premiär på Barnens scen i Malmö. Då kommer flera barngrupper att ha sett dansföreställningen och att ha bidragit med sina synpunkter. Barnen är entusiastiska och Johanna Jonasson, som tillsammans med Miguel Azcue är konstnärlig ledare för Memory Wax, lyssnar uppmärksamt och skriver ner kommentarerna.

– Det är så skönt att få barnens reaktioner, de är en del av föreställningen, säger Johanna.

När vi besöker Barnens scen drygt en vecka innan premiären är inte allting klart.

– Detaljerna brukar komma på plats den sista veckan, säger Johanna Jonasson, som också är den som står på scen tillsammans med Pietro La Loggia.

Claroscuro är en syskonföreställning till som-

Med händerna kan man skapa spännande former.

FOTO: EMMALISA PAULY

marens dansföreställning som Memory Wax gjorde utomhus. Nu har dansarna flyttat in och man arbetar vidare.

– Vi hade idén med mörker och ljus och allting däremellan, säger Miguel Azcue. Och alla former var också en allmän idé som vi ville jobba med. Sedan kom också färgerna in för att manifesteras den idén.

Att arbeta vidare med en föreställning har varit givande.

– Vi ser föreställningen som en målning. Det handlar om att behålla fantasin och att inte sluta måla när man har en form utan att fortsätta måla, säger Johanna Jonasson.

– Och dessutom förändras målningen hela tiden, säger Miguel.

Någon genomgående historia finns inte i Claroscuro, men publiken kan

själv tolka in vad man vill.

– Man kan skapa sin egen historia. Man ser att det finns ett förhållande mellan karaktärerna på scenen, säger Miguel Azcue.

I föreställningen arbetar Memory Wax också med projektioner. På de tre skärmarna på scenen dyker Johanna och Pietro upp i andra skepnader. Det blir spännande och lite förvirrande.

– Vi arbetar ofta med video, både för barn och vuxna, säger Miguel Azcue. Videon tillåter många illusioner, men vi vill behålla balansen så att det inte blir en film utan att de inslagen blir en integrerad del av föreställningen.

När det är premiärdags är det ett långt arbete som går i hamn. Redan i april började Memory Wax arbeta med sommarshowen.

Claroscuro

För alla från 3 år.

Lör 24 sep kl 14.00 Barnens scen, Malmö Premiär

Spelas även på Barnens scen 25, 27, 28 och 29 september.

Spelas även tisdag den 4 oktober i Hässleholms kulturhus, Scenkonstdagar för barn och unga samt söndag 16 oktober Barnens scen, Malmö, under Salto! jubileumshelg

– Det var roligt att göra två syskonshower, att först möta publiken och testa föreställningen i en annan omgivning. Det var också artistiskt fruktbart att flytta något utifrån och inifrån och se hur vi kunde ändra det med ljus, säger Johanna.

Framför allt är Claroscuro en lekfull föreställning.

Tänkte ni på era egna lekar som barn när ni skapade den?

– Ja, både det och att fortfarande vara lekfull som vuxen. Att inte begränsa sig för mycket utan att försöka allting fullt ut, säger Johanna Jonasson och berättar att hon också inspirerats av något deras son sa.

– Jag frågade honom: "Vad målar du?" Jag vet inte mamma, jag är inte färdig ännu, svarade han. Det är klart att man inte måste veta vad något ska bli. Man måste låta fantasin leda sig, säger Johanna Jonasson.

Yvonne Erlandsson